ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 86.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, 4-го Ноября.— 1847 — Wilno. WTOREK, 4-go Listopada.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 28-го Октября.

Высочайшій Рескриптъ,

данный на имя Командира 3-го Пѣхотнаго Корпуса, Генералъ-Адъютанта Графа Ридигера.

Графъ Θеодоръ Васильевичъ! Долговременная и усердная служба ваша, ознаменованная подвигами воинской доблести и многими опытами пламеннаго усердія и неусыпной дѣятельности на пользу устройство и благосостояніе войскъ, управленію вашему ввѣряемыхъ, обратили на васъ Мое Монаршее благоволеніе. Въ справедливомъ вниманіи къ столь достохвальной службѣ вашей, неоднократно засвидѣтельствованной предъ Мною Главнокомандующимъ Дѣйствующею Арміею, и въ изъявленіе особенной Моей къ вамъ признательности, Указомъ, сего числа, Правительствующему Сенату даннымъ, Я возвелъ васъ въ Графское Россійской Имперіи достоинство. Пребываю къ вамъ на всегда благосклонный.

На подлинномъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

Въ г. Варшавѣ,
3-го Октября 1847 года.

—

Его Величество Императоръ Австрійскій, желая ознаменовать благоволеніе свое, за услуги, оказанныя Командиромъ 3-го Пѣхотнаго Корпуса, Генералъ-Адъютантомъ *Ридигеромъ*, при устройствѣ Кр ковскихъ дѣлъ по занятіи этого города войсками ввѣреннаго ему Корпуса,—изволилъ пожаловать его Кавалеромъ ордена Св Леопольда большаго креста 1-й степени, на принятіе коего Государь Императоръ Всемилостивѣйше соизволилъ: о чемъ Государственный Канцлеръ Иностранныхъ Дѣлъ сообщилъ, 16-го Іюля сего года, Главнокомандующему Дѣйствующею Арміею.

— Въ Рижской газетѣ *der Zuschauer* пишутъ о несчастномъ случаѣ, происшедшемъ въ началѣ Сентября, на охотѣ, въ Витебской Губерніи. Велижскій Уѣздный Предводитель Дворянства, А. *Цѣхановскій*, былъ убитъ ружейнымъ выстрѣломъ, по неосторожности одного изъ охотниковъ. Обманутый сѣрою шапкою, виднѣвшеюся изъ-за кустарника, онъ прицѣлился въ нее, и поразилъ Г-на Цѣхановскаго прямо въ голову. Г. Цѣхановскій еще прожилъ нѣсколько дней, и пришедя на минуту въ память, засвидѣтельствовалъ о невинности своего убійцы.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 28-go Października.

Najwyższy Reskrypt

do Dowódzcy 3-go Korpusu Piechoty, Jenerał-Adjutanta Hrabi Rüdigera.

Hrabio Teodorze synu Bazylego! Długoletnia i gorliwa służba wasza, oznaczona czynami wojennego męztwa i mnogiemi dowodami usilnéj gorliwości, oraz niezmordowanéj czynności na korzyść, uorganizowanie i dobry byt wojsk, dowództwu waszemu poruczanych, zjednały wam Moje Monarsze zadowolenie. W słusznym względzie na tak chwalebną służbę waszę, niejednokrotnie zaświadczoną przede Mną przez Głównodowodzącego Armią Czynną, i na okazanie szczególnéj Mojej ku wam wdzięczności, Ukazem pod dniem dzisiejszym do Rządzącego Senatu wydanym, Wyniosłem was do godności Hrabi Cesarstwa Rossyjskiego. Pozostaję ku wam na zawsze przychylnym.

Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

NIKOŁAJ.

w Warszawie,
3-go Października 1847 r.

—

Najjaśniejszy Cesarz Austryacki, chcąc okazać zadowolenie swoje z przysług, wyświadczonych przez Dowódzcę 3-go Korpusu Piechoty, Jenerał-Adjutanta *Rüdigera*, przy urządzeniu spraw Krakowskich po zajęciu tego miasta przez wojska powierzonego mu Korpusu, raczył mianować go Kawalerem orderu św. Leopolda wielkiego krzyża klassy 1-éj, na którego przyjęcie i noszenie Jego Cesarska Mość Najmiłościwiéj zezwolił; o czém Kanclerz Państwa Spraw Zagranicznych zawiadomił pod d. 16 Lipca r. b. Głównodowodzącego Armią Czynną.

— W gazecie Rygskiéj *der Zuschauer* donoszą o nieszczęsnym przypadku, zdarzonym w początkach Września, w czasie polowania, w gubernii Witebskiéj Marszałek powiatu Wielizkiego, A. *Ciechanowski*, zastrzelony został, przez nieostrożność jednego z myśliwych, który, złudzonym będąc czapką szarą, dostrzeżoną za krzakiem, wziął ją na cel i trafił P. Ciechanowskiego w samę głowę. P. Ciechanowski przeżył jeszcze kilka dni, i odzyskawszy na chwilę przytomność, zaświadczył o niewinności swojego zabójcy.

Продолженіе свѣдѣній о дѣйствіяхъ эпидемической холеры.

(*См. N. 82 Вил. Вѣстн.*)

Въ Москвѣ болѣзнь продолжаетъ дѣйствовать, покамѣстъ, безъ особенной жестокости. Съ 18 Сентября по 13 Октября заболѣло 556, умерло 167.

Въ Симбирской Губерніи болѣзнь съ 29 Сентября, постепенно уменьшаясь, приближается по видимому къ концу.

Въ Казани по 1 Октября болѣзнь еще усиливалась; съ 5 по 30 Сентября заболѣло 608, умерло 332.

Въ Пензенской Губерніи холера дѣйствуетъ вообще слабо; въ нѣкоторыхъ Уѣздахъ она съ первыхъ чиселъ Октября, по видимому, начала прекращаться, въ другимъ же пока еще усиливается. Въ самомъ Г. Пензѣ съ начала эпидеміи по 4 Октября заболѣло 109, умерло 54, а по Уѣздамъ по 4 Октября заболѣло 1,326, умерло 474.

Въ Тамбовѣ, со времени появленія эпидеміи по 5 Октября умерло 143, а по Уѣздамъ по 28 Сентября 684.

Въ Нижегородской Губерніи по 6 Октября всего заболѣло 57, умерло 22.

Въ томъ же слабомъ видѣ болѣзнь существуетъ въ Черниговской, Полтавской и Тульской Губерніяхъ.

Нѣсколько сильнѣе и быстрѣе, эпидемія дѣйствовала въ Орловской Губерніи, гдѣ съ 28 Сентября по 5 Октября заболѣвало въ сутки отъ 31 до 48 человѣкъ и отъ 14 до 26 умирало. Вообще съ начала эпидеміи въ Орлѣ по 6 Октября заболѣло 1,097, умерло 812; а по Уѣздамъ заболѣло 2,258, умерло 744.

Въ Курскѣ съ начала эпидеміи по 1 Октября заболѣло 1,670, умерло 1,082; а по Уѣздамъ заболѣло 5,180, умерло 1,835.

По Екатеринославской Губерніи холера еще развивается въ трехъ западныхъ Уѣздахъ, тогда какъ въ восточныхъ почти совершенно прекратилась. Въ самомъ Екатеринославлѣ съ 5 по 22 Сентября заболѣло всего 50 человѣкъ, изъ которыхъ 9 умерло. По Уѣздамъ, съ начала эпидеміи по 22 Сентября, заболѣло 8,005 и умерло 2,550.

Въ Кіевѣ болѣзнь начинаетъ развиваться, повидимому, не въ сильной степени. Со времени появленія ея, т. е. съ 23 Сентября по 7 Октября заболѣло всего 76, изъ которымъ 29 умерло.

Варшава, 6 Ноября.

Государь Императоръ, по представленію Его Свѣтлости Князя Намѣстника Царства, по коему сумма, назначенная для возведенія церкви Св. Карла Боромея въ Варшавѣ, оказалась недостаточною, Всемилостивѣйше пожаловать изволилъ 17,660 руб. 74 коп. сер., то есть, всю сумму, недостававшую для окончанія сего храма.

— Прибывшій сюда за нѣсколько предъ симъ дней Председатель Департамента Законовъ Государственнаго Совѣта, Дѣйствительный Тайный Совѣтникъ Графъ *Блудовъ*, отправился въ С. Петербургъ.

Вчера вынуты были слѣдующіе номера Серій Удѣльныхъ Облигацій по займу въ 150 милліоновъ: 127, 138, 323, 326, 362, 401, 440, 576, 724, 1,030, 1,097, 1,121, 1165, 1307, 1,397, 1,431, 1,474, 1,612, 2,050, 2193, 2,322, 2,454, 2,780, 2,800 и 2,993.

1-го числа сего мѣсяца, въ 11 часу по полудни, изъ здѣшней обсерваторіи снова было наблюдаемо *сѣверное сіяніе*, представившееся сначала въ видѣ розовой луны, а потомъ въ 11 часовъ въ видѣ великолѣпныхъ розовыхъ столбовъ безъ бѣлаго лука. Въ 10 часовъ 10 минутъ замѣчена также весьма великолѣпная ниспадающая звѣзда, которая своимъ блескомъ превосходила свѣтъ Венеры. Она вышла изъ подъ *Пегаса*, пробѣжала *Дельфина* и перемѣнивъ цвѣтъ свой ярко-бѣлый на красный, послѣ 11 секундъ пути, исчезла подъ уровнемъ вблизи звѣзды *Бета Орла*.

Dalszy ciąg wiadomości o postępie epidemicznéj cholery

(*Ob. N. 82 Kur. Wil.*)

W Moskwie epidemia grassuje dotychczas bez szczególnéj surowości. Od 18 Września do 13 Października zachorowało 556, umarło 167.

W Gubernii Symbirskiéj od 29 Września zaczęła się stopniami umniejszać, i jak można wnosić, ma się ku końcowi.

W Kazaniu do 1-go Października choroba ta jeszcze się wzmagała; od 5 do 30 Września zachorowało 608, umarło 332.

W Gubernii Penzeńskiéj cholera w ogólności działa słabo; w niektórych powiatach od 1 Października zaczęła ustawać, w innych zaś jeszcze się wzmaga. W samém m. Penzie od początku epidemii do 4 Października, zachorowało 109, umarło 54; w powiatach zaś zachorowało 1,326, umarło 474.

W Tambowie od czasu zjawienia się epidemii do 5 Października umarło 143, a w Powiatach do 28 Września 684.

W Gubernii Niżegorodzkiéj do 6 Października w ogóle zachorowało 54, umarło 22.

W równie słabym stopniu choroba panuje w Gubernii Czernihowskiéj, Połtawskiéj i Tulskiéj.

Nie co silniéj epidemia działała w Gubernii Orłowskiéj, gdzie od 28 Września do 5 Października, w ciągu doby podlegało cholerze od 31 do 48, z których od 14 do 26 umierało. W ogólności od początku epidemii do 6 Października w Orle zachorowało 1,097, umarło 812; w Powiatach zaś zachorowało 2,258, umarło 744.

W Kursku od początku epidemii do 1 Października zachorowało 1,670, umarło 1,082; w Powiatach zaś zachorowało 5,180, umarło 1,835.

W Gubernii Ekaterynosławskiéj choroba jeszcze się rozwija w trzech zachodnich Powiatach, we wschodnich zaś całkiem już ustała. W samém Ekaterynosławiu od 5 do 22 Września zachorowało w ogóle 50, z których 9 umarło. W Powiatach, od początku epidemii do 22 Września, zachorowało 8,005, umarło 2,550.

W Kijowie choroba zaczyna się dopiéro rozwijać, jednakże, jak się zdaje nie w silnym stopniu; od czasu jéj zjawienia się 29 Września do 7 Października zachorowało w ogóle 76, z których 29 umarło.

Warszawa, 6 listopada.

Najjaśniejszy Pan przychylając się do przedstawienia JO. Xięcia Namiestnika Królestwa, według którego, fundusz przeznaczony na wzniesienie kościoła św. Karola Boromeusza w Warszawie, okazał się niedostatecznym, Najmiłościwiéj udzielić raczył rub. sr. 17,660 kop. 74, jako brakującą summę do ukończenia pomienionéj Świątyni Pańskiéj.

— Przybyły tu przed kilku dniami JW. Hrabia *Bludow*, Rzeczywisty Radzca Tajny, Prezes Departamentu Prawodawczego Rady Państwa, wyjechał do St. Petersburga.

Wczoraj wylosowane zostały następujące numera Seryj Obligacyi Cząstkowych z pożyczki 150-milionowéj: 127, 138, 323, 326, 362, 401, 440, 576, 724, 1,030, 1,097, 1,121, 1,165, 1,307, 1,397, 1,431, 1,474, 1,612, 2,050, 2,193, 2,322, 2,454, 2,780, 2,800, 2,993.

Dnia 1 b. m. między godz. 10 a 11 w wieczór, uważano z tutejszego Obserwatoryum po raz drugi *Zorzę północną*, w początku w postaci łuny różowéj, a następnie o godz. 11 éj w słupach świetnych różowych bez łuku białego. O godz. 10 minucie 10 postrzeżono tamże gwiazdę spadającą bardzo świetną, która blaskiem swoim przewyższała światło Wenusa. Wyszła ona z pod *Pegaza*, przebiegła *Delfina*, i zmieniwszy kolor swój jasno-biały na czerwony, po jednéj sekundzie biegu, niedaleko gwiazdy *Beta Orła* pod poziomem znikła.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Пруссія.

Берлинъ, 25 Октября.

Болѣе сорока членовъ древняго дворянства въ Бранденбургской Мархіи подали Королю Прусскому представленіе, въ которомъ они, „по поводу печальнаго хода совѣщаній соединеннаго сейма, осмѣливаются выразить свои неизмѣнныя чувствованія вѣрности и преданности къ престолу.“ Подписавшіе представленіе приводятъ далѣе, что большинство голосовъ соединеннаго сейма, совращенное съ надлежащаго пути нѣкторыми ораторами, поступило противъ Короля неблагодарнымъ и порицанія достойнымъ образомъ, именно тѣмъ, что оно касательно учрежденія земскихъ чиновъ ссылалось на прежніе законы и обѣщанія и протестовало противъ королевской грамматы отъ 3-го Февраля. Но подписавшіеся, съ признательностью принимая королевскій даръ, не хотятъ, чтобы воля большинства сейма замѣнила отеческое правленіе наслѣдственныхъ Королей. Вотъ королевскій отвѣтъ на этотъ адрессъ:

„Чрезвычайно пріятно было моему сердцу найти въ вашемъ адресѣ, отъ 26-го Іюня н. г., выраженіе древнеродоваго, истинно-прусскаго духа, въ противоположность другому духу, не принадлежащему исторіи нашего отечества, который обнаружился — не въ большинствѣ членовъ, какъ вы опасаетесь, но только въ одной партіи послѣдняго соединеннаго сейма. Впрочемъ, слабое сопротивленіе, оказанное этому духу словами и рѣчами въ самомъ собраніи чиновъ, не ввело меня въ заблужденіе на счетъ противорѣчія дѣломъ и правдою, которое онъ нашелъ въ сердцахъ наибольшей части моихъ вѣрныхъ чиновъ внутри и внѣ залы собранія, и не разрушаетъ моей надежды, что духъ древней германской жизни также научится оружіемъ слова сражаться противъ теорій вѣка. Мое довѣріе къ моему народу и къ чинамъ моей земли столь же твердо нынѣ, по закрытіи сейма, какъ оно было и прежде, до его открытія; по справедливости же, оно еще тверже теперь, потому-что вашъ, для меня столь пріятный адресъ не есть единственный прекрасный плодъ этого довѣрія. Вы справедливо и благородно выразились, сказавъ, что чувство, которое васъ и отцовъ нашихъ толпами влекло на войну за королевскій домъ и отечество, было нѣчто совсѣмъ другое, нежели стремленіе къ увеличенію правъ, что вы слѣдовали тому благороднѣйшему влеченію въ такое время, когда былъ поводъ сослаться на старыя, письменно утвержденныя права, и что такого повода теперь нѣтъ, и что вы болѣе получили, нежели сколько имѣли права требовать. Что мой народъ раздѣляетъ это признаніе — вотъ единственная награда, которой я желалъ за мой даръ, и сердечно благодарю васъ за то, что вы съ своей стороны захотѣли заплатить мнѣ долгъ вашъ. Сансуси, 6 Августа 1847 г. *Фридрихъ Вильгельмъ.*“

— Король пожаловалъ Вице-Королю Ломбардо Венеціанскому эрцъ-герцогу Райнеру, орденъ Чернаго Орла.

Австрія.

Вѣна, 28 Октября.

Вчера дворъ переѣхалъ изъ Шенбрунскаго замка въ столицу.

— Императоръ поручилъ предсѣдателю военнаго совѣта распорядиться на счетъ сооруженія надгробнаго памятника въ Венеціи умершему недавно эрцъ герцогу Фридриху, который отличился въ сраженіи близъ Саиды.

— По извѣстіямъ изъ Галиціи, въ Тарнопольскомъ округѣ хлѣбъ гніетъ на полѣ, потому что владѣльцы не имѣютъ наличныхъ денегъ для найма работниковъ; сельскіе жители, послѣ изнурительнаго голода, неспособны въ работамъ.

— Въ *Аугсбургской Газетѣ* содержится слѣдующее извѣстіе изъ Вѣны отъ 10 Октября: „7-го н. м. одинъ человѣкъ умеръ здѣсь въ госпиталѣ отъ азіатской холеры. Надѣются, что подобный случай не возобновится; между тѣмъ приняты самыя строгія мѣры, чтобы воспрепятствовать распростаненію болѣзни, еслибъ она обнаружилась въ здѣшней столицѣ.“

Тріестъ, 16 Октября.

Здѣшній магистратъ увѣдомилъ старшину еврейской общины, что Императоръ разрѣшилъ Евреямъ селиться въ Истріи и покупать тамъ земли, коимъ не присвоены начальственныя привиллегіи. Императоръ

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Prussy.

Berlin, 25 października.

Przeszło czterdziestu członków starożytnéj szlachty w Marchii Brandeburgskiéj podali do Króla Prusskiego adress, w którym „z powodu smutnego toku obrad Połączonego Sejmu, ośmielają się wyrazić swoje niezmienne uczucia wierności i poświęcenia się dla tronu.“ W dalszym ciągu tegoż adressu, podpisujący go wyrazają: że większość głosów Połączonego Sejmu, zwrócona z powinnéj drogi przez niektórych mówców, postąpiła względem Króla niewdzięcznie, i w sposób godny nagany, a mianowicie przez to, że w rzeczy ustanowienia Stanów, odwoływała się do uprzednich praw i obietnic, i zaniosła protestacyą przeciw królewskiemu patentowi z d 3 lutego. Przeciwnie, składający adress, z wdzięcznością przyjmując dar królewski, nie chcą bynajmniéj, aby wola większości Sejmu zastąpić miała ojcowski rząd dziedzicznych Monarchów. Oto jest odpowiedź Królewska na ten adress:

„Nadzwyczaj przyjemnie było mojemu sercu znaleźć w waszym adressie, z d. 26 czerwca, wyrażenie starożytnofamilijnego, prawdziwie Prusskiego ducha, wbrew innemu duchowi, nie należącemu do historyi naszéj ojczyzny, który się okazał — nie w większości członków, jak się boicie, ale tylko w jedném stronnictwie ostatniego Połączonego Sejmu. Zresztą, sam nawet słaby opór, stawiony temu duchowi w słowach i mowach w samém zgromadzeniu Stanów, nie wprowadził mię w błąd, pod względem oporu w czynie i w prawdzie, jaki tenże duch napotkał w sercach większéj części moich wiernych Stanów wewnątrz i po za obrębem sali posiedzeń, i nie obala bynajmniéj mojéj nadziei, że duch starożytnego życia niemieckiego nauczy się także i bronią słowa walczyć przeciwko teoryom wieku. Ufność moja w mym ludzie i w Stanach mojego kraju, tak jest obecnie mocną, po zamknięciu Sejmu, jak była i uprzednio przed jego otwarciem; w rzeczy zaś saméj, ufność ta jest teraz mocniejszą, gdyż wasz, tak dla mnie przyjemny adress, nie jest jedynym tylko pięknym jéj owocem. Słusznieście się i szlachetnie wyrazili, mówiąc, że uczucie, które was i ojców waszych wiodło tłumem na boje za dom królewski i ojczyznę, było zupełnie czemś inném, niż dążnością do powiększenia swoich przywilejów; żeście byli posłuszni temu najszlachetniejszemu głosowi, w takiéj chwili, kiedy był powód odwołania się do dawnych, dyplomatami utwierdzonych prerogatyw; że takiego powodu teraz niema, i żeście więcéj otrzymali, niżeli mieli prawo wymagać. Że mój lud podziela to przekonanie — oto jest jedyna nagroda, któréj pragnąłem za mój dar, i serdecznie dziękuję wam za to, żeście ze swojéj strony zapragnęli względem mnie uiścić się z waszego długu. Sans-Souci, 6 sierpnia 1847 r. *Fryderyk Wilhelm.*“

— Król ozdobił Arcy-Xięcia Rejnera, Wice-Króla Lombardzko-Weneckiego, orderem Orła Czarnego.

Austrya.

Wiedeń, 28 października.

Wczoraj ukończył dwór swoję letnią rezydencyą w zamku Schönbruńskim i wrócił do Wiednia.

— Cesarz polecił Prezesowi Rady wojennéj, aby kazał wznieść pomnik w Wenecyi zmarłemu niedawno Arcyxięciu Fryderykowi, który się tak znakomicie pod Saidą odznaczył.

— Według wiadomości z Galicyi, zboże w cyrkule Tarnopolskim butwieje na polu, już to z powodu, że właściciele nie mają dosyć gotowizny do najmu robotników, już też i dla tego, że lud wiejski, po tak ciężkim głodzie, nie jest zdolnym do pracy.

— W *Gazecie Augsburgskiéj* czytamy następną wiadomość z Wiednia, z d. 10 października: „Dnia 7-go tego miesiąca, jeden człowiek umarł tu w szpitalu z cholery azyatyckiéj. Jest nadzieja, że się to zdarzenie nie powtórzy; tymczasem przedsięwzięte zostały najściślejsze środki celem zatamowania szerzenia się téj zarazy, jesliby się w téj stolicy ukazała.“

Tryest, 16 października.

Magistrat tutejszy zawiadomił naczelnika gminy Izraelskiéj, że Cesarz pozwolił Starozakonnym osiadać w Istryi i zakupywać ziemie, do których nie są przywiązane przywileje zwierzchnicze. Monarcha wynurzył przy-

изъявилъ притомъ желаніе, чтобы Евреи основывали тамъ земледѣльческія колоніи, въ чемъ правительство будетъ вспомоществовать имъ.

Краковъ, 20 Октября.

14-го с. м., было публичное засѣданіе юридическаго факультета Ягеллонскаго университета, подъ предсѣдательствомъ императорскаго коммисара и настоящаго ректора Іосифа Бродовича; при этомъ случаѣ введены въ должность девять профессоровъ, которые будутъ преподавать въ этомъ факультетѣ. На полный юридическій курсъ назначено четыре года; естественное право, уголовные законы, церковный и гражданскій уставы будутъ преподаваться на Латинскомъ языкѣ, прочіе предметы по нѣмецки, а французскій кодексъ и гражданскій уставъ и порядокъ судопроизводства, на Польскомъ языкѣ.

tem życzenie, aby Izraelici zajęli się tamże zakładaniem osad rolniczych, w czém im rząd najusilniéj pomagać będzie.

Krakow, 20 października.

Dnia 14 b. m. odbyło się posiedzenie publiczne fakultetu prawnego uniwersytetu Jagiellońskiego pod przewodnictwem Cesarskiego Komissarza i tegorocznego Rektora, Józefa Brodowicza, przyczém wprowadzono dziewięciu Professorów, mających wykładać przedmioty w tymże fakultecie. Kurs prawny zakreślono na lat cztéry; prawo natury, kryminalne, kanoniczne i kodex cywilny Austryacki, wykładane będą po łacinie, inne przedmioty po Niemiecku, zaś Francuzki kodex cywilny i kodex postępowania po Polsku.

Франція.

Парижъ, 26 Октября.

Въ минувшую Субботу принцы Шлезвигъ-Гольштейнъ-Глюксбургскіе представлены были Королю и Королевѣ Датскимъ посланникомъ, графомъ Мольтке. Въ тотъ же день принцы обѣдали у Короля въ Сенъ-Клу.

— Его Величество Король пріѣзжалъ третьяго дня на нѣсколько часовъ въ Парижъ, и того же дня вечеромъ возвратился въ Сенъ-Клу.

— Изъ Мадрита въ Тюльери получено множество депешей съ того времени, какъ Королева Христина возвратилась въ Испанію; изъ разнесшихся слуховъ можно заключать, что положеніе дѣлъ въ Мадритѣ, преимущественно же въ Королевскомъ дворцѣ, не столь благопріятно, какъ въ газетахъ пред тавляютъ. Королева Изабелла приняла свою родительницу весьма хладнокровно, оффиціальное же примиреніе Королевской четы—только видимое и непредвѣщаетъ продолжительной прочности. Утверждаютъ, будто бы Нарваэзъ ожидаетъ только собранія Кортесовъ (15 го Ноября), чтобы потребовать образованія Регенціи, которая должна состоять изъ него самаго и его приверженцевъ.

— Въ журналѣ *Democratie pacifique* сообщаютъ изъ Германіи за достовѣрное, что князь Меттернихъ совершенно отказался отъ политическихъ дѣлъ.

— Въ Таити разнесся слухъ, что Королева Памаре объявила непремѣнное свое желаніе принять католическую вѣру.

— Извѣстія о здоровьи маршала Сульта снова неблагопріятны, на прошедшей недѣлѣ собрались въ Суттберѣ члены сего семейства; говорятъ, будто бы тамъ сожгли весьма много бумагъ.

— Въ *Gazette de Languedoc* рѣшительно увѣряютъ въ томъ, что въ Нимѣ дѣйствительно открыта была подписка въ пользу Г. Теста; по подпискѣ этой, кончившейся за нѣсколько предъ симъ дней, собрано 90,000 фр.

— Почти ежедневно отправляются отсюда молодые медики въ мѣста, гдѣ свирѣпствуетъ холера.

— На большихъ дорогахъ во Франціи будутъ построены такъ называемыя походныя казармы, въ конхъ будутъ помѣщаться войска находящіяся въ походахъ.

— Въ Тулонѣ носится слухъ, будто одинъ изъ галерныхъ преступниковъ признался въ поджигательствѣ Мурильонскаго казеннаго магазина.

— Изъ Марсели пишутъ отъ 22 с. м., что нѣсколько извѣстныхъ торговыхъ домовъ, какъ въ этомъ городѣ, такъ равно и въ Ливорно и въ Венеціи, объявили себя несостоятельными.

— Во всей Алжиріи господствуетъ спокойствіе. Племя Габаровъ, безпокоившее Маскару, принуждено было оставить эту область. Генералъ Ламорисьеръ возвратился въ Оранъ, а генералъ Бедо въ Константину, послѣ совѣщаній въ Алжирѣ съ Его Королевскимъ Высочествомъ генералъ-губернаторомъ. Въ Алжиріи устроенъ монетный дворъ.

— Изъ Орана увѣдомляютъ, что Абд-эль-Кадеръ находится на морскомъ берегу, въ двухъ миляхъ отъ испанскаго города Мелильи, съ которымъ находится онъ въ непосредственномъ сношеніи.

— Изъ Танжера увѣдомляютъ, что мароккскій императоръ, узнавъ о назначеніи принца Омальскаго алжирскимъ генералъ-губернаторомъ, хочетъ послать

Francya.

Paryż, 26 października.

Zeszłéj Soboty Król i Królowa udzielili posłuchanie Xięztwu Szleswicko-Holsztyńsko-Glücksburgskim, których Hr. Moltke, Poseł Duński, miał zaszczyt Monarszéj parze przedstawiać. Tegoż samego dnia, pomienieni Xiążęta obiadowali w St. Cloud u Króla.

— Król zjechał zawczoraj na kilka godzin do Paryża, a wieczorem znowu do St. Cloud powrócił.

— Z Madrytu nadejść miało do Tuilleryów mnóstwo poufnych depeszy, od czasu jak Królowa Krystyna powróciła do Hiszpanii, i rozchodzą się pogłoski, według których stan rzeczy w Madrycie, a szczególniéj w pałacu Królewskim, nie jest wcale tak pomyślny, jak go gazety przedstawiają. Królowę matkę, przyjąć miała Królowa Izabella bardzo oziębłe, a urzędowe pojednanie się pary Królewskiéj, ma być tylko pozorne, i nie zapowiada długiéj trwałości. Narvaez czekać ma tylko na zebranie się Kortezów (15 listopada), aby zażądać ustanowienia Rejencyi, która składać się ma z jego samego i stronników jego.

— Dziennik *Democratie pacifique* donosi z Niemiec za rzecz pewną, że Xiąże Metternich usunie się zupełnie z widowni politycznéj.

— Rozeszła się wieść w Otahiti, że Królowa Pomareh wynurzyła formalne życzenie przejścia na łono kościoła katolickiego.

— Wiadomości o zdrowiu Marszałka Soult są znowu nader niepomyślne; w przeszłym tygodniu zebrali się w Soultberg członkowie téj familii, przyczém spalić tam miano bardzo wiele papierów.

— *Gazette de Languedoc* stanowczo zapewnia, że w Nimes rzeczywiście składka dla P. Teste miała miejsce; subskrypcya ukończyła się przed kilku dniami i wynosi 90,000 fr.

— Prawie codziennie wyjeżdżają ztąd młodzi lekarze do miejsc, gdzie cholera grassuje.

— Przy wielkich gościńcach francuzkich mają być zbudowane tak zwane koszary podróżne, w celu mieszczenia w nich wojska podczas przechodu.

— W Tulonie krąży pogłoska, że jeden z więźniów przyznał się do podpalenia Mourillonu, tak zwanego magazynu rządowego.

— Donoszą z Marsylii pod d. 22-m b. m., że kilka znakomitych domów, nie tylko w pomienioném mieście, ale nawet w Liworno i w Wenecyi, ogłosiło swoję upadłość.

— Cała Algierya używa największéj spokojności. Gabarowie, którzy niepokoili prowincyą Maskarę, zostali odparci i do cofnienia się zmuszeni. Jenerał Lamoricière wrócił do Oranu, a Jenerał Bedeau do Konstantyny, po długich naradach, jakie odbywali w Algierze z Xięciem Gubernatorem Jeneralnym. W Algierze urządzoną została mennica.

— Donoszą z Oranu, że Abd-el-Kader stanął obozem tuż przy morzu o dwie mile od hiszpańskiego miasta Mellili, zkąd bezpośrednio przez morze utrzymuje stosunki.

— Dowiadujemy się z Tangeru, że Cesarz Marokkański, otrzymawszy wiadomość, że Xiąże Aumale mianowany został Gubernatorem Jeneralnym Algieryi, postanowił

одного изъ сановниковъ своихъ, чтобы привѣтствовать Его Высочество. Въ Танжерѣ уже дѣлаютъ приготовленія къ о правленію этого сановника. Утверждаютъ, что императоръ мароккскій проситъ у Франціи не войскъ, но оружія и военныхъ снарядовъ.

28 Октября.

Король прибылъ вчера изъ Сенъ-Клу въ Парижъ, и, въ тронной залѣ, принималъ въ аудіенціи всѣхъ членовъ дипломатическаго корпуса, послѣ чего предсѣдательствовалъ въ совѣтѣ министровъ, а вечеромъ снова отправился въ Сенъ-Клу.

— Въ *Gazette de France* утверждаютъ, что на сихъ дняхъ весь дворъ Королевы Христины отправился въ Мадритъ, и что по этому можно полагать, что Е. В. долѣе, чѣмъ предполагала, пробудетъ въ Испаніи.

— Французскій флотъ въ Средиземномъ морѣ займетъ три поста: близъ Генуи, при Специи и близъ Порто Феррайо. Принцъ Жуэнвильскій отправится въ Чивита-Веккія.

— Въ газетѣ *Droit* пишутъ: „Въ послѣднихъ числахъ носились разные слухи о послѣдствіяхъ дѣла герцога Пралена, преимущественно же относительно дѣвицы Люзи, которая все еще состоитъ въ заключеніи въ Консіержери. Мы можемъ съ достовѣрностію сообщить, что ничего еще рѣшительнаго не открыто по сему предмету, и что только въ послѣднихъ числахъ отправлена въ разныя мѣста слѣдственная коммисія, для повѣрки нѣкоторыхъ показаній дѣвицы Люзи. Донынѣ однако нѣтъ никакого достаточнаго повода къ преданію ее суду."

— Въ одномъ изъ журналовъ помѣщенъ слѣдующій разсказъ буквально взятый изъ книги, напечатанной въ 1789 году, подъ заглавіемъ: *Correspondance interceptée*: „1-го Мая 1784. Сообщаю вамъ трогательное происшествіе, свидѣтельствующее, о пламенной любви герцога Шуазеля (Пралена) къ достойной его супругѣ. Герцогиня занемогла какою-то неизвѣстною опасною болѣзнію: всѣ врачи отказались спасти ее; она скончалась. Готовились опустить гробъ въ могилу. Герцогъ хотѣлъ взглянуть на жену свою въ послѣдній разъ, и, преодолѣвъ усилія друзей своихъ, бросился на бездыханный трупъ. „Жена, жена моя!" восклицалъ онъ; воплями, поцѣлуями, горячими слезами овъ дѣйствительно возвратилъ ей жизнь. Она очнулась, она выздоровѣла. Весь городъ, въ сію минуту, празднуетъ торжество любви супружеской." — Какая ужасная разница съ тѣмъ, что нынѣ происходитъ въ семействѣ герцога Шуазель-Праленъ!

— Въ письмѣ изъ Парижа, напечатанномъ въ *Аугсбургской Газетѣ*, сказано: „Такое происшествіе, каково умерщвленіе герцогини Праленъ, во всякомъ случаѣ произвело бы безъ сомнѣнія самое сильное впечатлѣніе въ Парижѣ, но въ настоящую минуту оно получаетъ еще болѣе важный вѣсъ, по поводу особеннаго состоянія высшаго класса парижскаго общества. Нынѣ во Франціи, преимущественно же въ Парижѣ, происходитъ что-то особенное: тѣ, кои находится въ самомъ верхнемъ ряду общества, дѣлаютъ все что могутъ, чтобы спуститься ниже, тогда какъ стоящіе въ низу, всѣми силами стараются взобраться на высшія ступени. Въ самомъ избранномъ обществѣ хотятъ подражать тону низшаго класса; — это настоящая мода. Знатнѣйшія дамы ходятъ гулять въ *Mabile*, чтобы перенять отъ гризетокъ искусство нравиться мужчинамъ, и чѣмъ болѣе онѣ сдѣлаются похожими на нихъ, тѣмъ лучше. Но не въ *Mabile* только можно выучиться сему новоизобрѣтенному искусству: его правила находятся въ послѣднихъ строкахъ всякой газеты, т. е. въ Фельетонѣ. Тамъ можно усвоить себѣ языкъ воровъ и всякаго рода сволочи, насмотрѣться на отвратительныя картины, заимствованныя у самыхъ позорныхъ негодяевъ. Гг. Еженъ Сю, Ф. Сулье, А. Дюма — нынѣ идолы высшаго общества. Герцогъ Рудольфъ и Цвѣтъ Маріи (*Fleur de Marie*) составляютъ, по господствующей модѣ, образцы прекраснаго и высокаго. Театры стремятся по тому же направленію; доказательствомъ сего *Ветошникъ* г-на Феликса Піэ. Что изъ всего этого можетъ заключить большинство народа? Человѣкъ принадлежащій къ низшему классу сначала весьма удивляется, замѣтивъ, что важный вельможа беретъ съ него образецъ, но оканчиваетъ тѣмъ убѣжденіемъ, что классъ, къ которому онъ принадлежитъ, достоинъ чего либо болѣе, сравнительно съ высшимъ обществомъ. Въ *Ветошникѣ*, пьесѣ г-на Піэ, всякій изъ дѣйствующихъ лицъ хорошо одѣтый, есть преступникъ

wysłać jednego ze swoich najznaczniejszych oficerów, dla powitania Xięcia. W Tangerze już czynią przygotowania do wyprawy tego posłannika. Cesarz Marokkański ma prosić Francyą nie o posiłki w sile zbrojnéj, ale o broń i zapasy wojenne.

Dnia 28 października.

Król przybył znowu zawczoraj z St. Cloud do Paryża, udzielał w sali tronowéj posłuchanie wszystkim członkom Ciała Dyplomatycznego, następnie przewodniczył Radzie Ministrów, a wieczorem odjechał znowu do St. Cloud.

— *Gazette de France* utrzymuje, że przed kilku dniami cały dwór Królowéj Krystyny wyjechał do Madrytu, z czego można wnosić, że Monarchini tajdłużéj w stolicy Hiszpanii zabawi.

— Flota francuzka na morzu Śródziemném, zajmie trzy stanowiska; część jéj jedna stać będzie w Genui, druga w Spezzi, a trzecia w Porto-Ferrario. Xiążę Joinville uda się do portu Civitavecchia.

— Dziennik *Droit* pisze: „W ostatnich dniach obiegały różne wieści o wypadku sprawy Xięcia Praslina, a mianowicie względem Panny de Luzy, która ciągle jeszcze uwięziona jest w Conciergerie. Możemy donieść z pewnością, że nic jeszcze w tym przedmiocie stanowczo ukończoném nie jest, i że dopiéro w ostatnich dniach Komissya instrukcyjna wysłana została w różne miejsca, dla sprawdzenia niektórych zeznań Panny de Luzy. Dotąd jednakże niema żadnego dostatecznego powodu do zapozwania jéj przed Sąd Assizów.

— Jeden z dzienników Paryzkich umieścił następujący wyjątek z xiążki drukowanéj w roku 1789, pod tytułem: *Correspondance interceptée*: „1 Maja 1784. Donoszę ci wzruszające zdarzenie, świadczące o płomiennéj miłości Xięcia Choiseula de Praslin, ku dostojnéj swojéj małżonce. Xiężna wpadła w jakąś niebezpieczną chorobę; lekarze ją odstąpili — umarła. Już miano spuszczać trumnę do mogiły, gdy Xiążę, chcąc raz jeszcze oglądać ukochaną swą żonę, pomimo odradzania przyjaciół, kazał otworzyć wieko, i w uniesieniu żalu rzucił się na martwe zwłoki. „O żono! żono moja!" nie przestawał wołać, całując przytém i oblewając gorącemi łzami twarz jéj i ręce; aż nakoniec, jakby cudowną ich mocą, obudził w niéj ruch, czucie i nakoniec życie. Xiężna się przebudziła z letargu i całkiem wyzdrowiała. Całe miasto w téj chwili zajęte jest oddaniem uroczystego hołdu czci tak wzorowéj miłości małżeńskiéj." — Co za przerażająca sprzeczność, z tém, co się stało niedawno w tejże rodzinie Xiążąt Choiseuil-Praslin!

— W liście z Paryża do *Gazety Augsburgskiéj*, czytamy co następuje: „Taki wypadek, jakim jest zamordowanie Xiężny de Praslin, w każdym czasie sprawiłby bezwątpienia największe wrażenie w Paryżu, ale w obecnéj chwili nabiera on większego jeszcze znaczenia, z powodu szczególnego położenia wyższych warstw społeczności Paryzkiéj. Dzieje się teraz we Francyi, a szczególniéj w Paryżu, cóś nader osobliwego; ci, co stoją u szczytu skali towarzyskiéj, czynią wszystko co mogą ażeby zejść na dół, podczas kiedy ci co są u dołu, pną się wszelkiemi siłami na wyższe szczeble. Modą jest dzisiaj w sferach najwyższych, naśladować ton niższéj klassy. Wielkie damy idą na bale *Mabile*, uczyć się od gryzetek sztuki podobania się mężczyznom, i im więcéj zbliżą się do gminu, tém lepiéj. Ale nie tylko w *Mabile* można się wyćwiczyć w téj nowowyzwolonéj sztuce; zasady jéj znajdują się u dołu każdéj gazety, w Feljetonie. Tam to możemy sobie przyswoić język złodziejów i opryszków wszelkiego rodzaju, przypatrzyć się bezecnym obrazom, wziętym w klassach najplugawszych społeczeństwa. PP. Eugeniusz Sue, F. Soulié, A. Dumas, są dziś wyroczniami wyższego towarzystwa. Xiążę Rodolf i Kwiat Maryi (*Fleur de Marie*), są to, według panującéj mody, typy pięknego i wzniosłego. Teatra dążą w tymże kierunku; świadkiem *Gałganiarz*, (*Chiffonier*) P. Felixa Pyat. Co z tego wszystkiego mają wnieść massy? Człowiek z gminu jest naprzód wielce zadziwiony, widząc, że wielki pan bierze z niego wzory, ale kończy na przekonaniu, że klassa do któréj należy, warta cóś więcéj niż wyższe towarzystwo. W *Gałganiarzu*, sztuce pana Pyat, każdy, z osób grających, dobrze ubrany, jest zbrodzień lub przynajmniéj łotr wierutny; przeciwnie ludzie w łachmanach, mają tém więcéj uczuć szlachetnych, im bardziéj są obdarci; sam Gałganiarz jest typem poczciwego człowieka. Łatwo sobie wyobrazić, jaki wpływ podobna literatura musi wywierać na obyczaje i myślenie ogólne. Ludzie uczciwi z klass niższych, nawykają patrzeć z pogardą na

или по крайней мѣрѣ настоящій негодяй; напротивъ люди въ рубищахъ, чѣмъ оборваннѣе, тѣмъ благороднѣе; самъ Вешотникъ составляетъ образецъ честнаго человѣка. Легко себѣ представить, какое вліяніе должна производить такая литература на нравственность и образъ мыслей общества. Честные люди низшихъ классовъ пріучаются смотрѣть съ презрѣніемъ на высшія классы, тогда какъ испорченная часть почитаетъ себя оправданною и даже поощряемою къ своимъ злодѣяніямъ. При такомъ положеніи вещей всякій поймѣтъ, что умерщвленіе герцогини Праленъ, составляетъ событіе, имѣющее политическое и общественное значеніе. Чернь находитъ въ немъ новое доказательство для поддержанія дурнаго мнѣнія, которое она составила о дворянахъ, старается возложить на нихъ отвѣтственность за отдѣльное преступленіе, и сію общую отвѣтственность распространяетъ даже на самую высшую сферу.“

Англія.

Лондонъ, 25 *Октября*.

Министры оказали наконецъ содѣйствіе торговому сословію. Сегодня англійскій банкъ объявилъ, что будетъ выдавать ссуды подъ залогъ векселей и кредитныхъ нотъ по восьми процентовъ со ста. Это постановленіе банка состоялось подъ вліяніемъ министровъ.

— Сэръ Робертъ Пиль возвратился вчера вечеромъ изъ загороднаго своего дома въ Лондонъ; вслѣдъ за тѣмъ посѣтилъ его канцлеръ казначейства. Оба сановника бесѣдовали до полуночи. Сегодня утромъ прибылъ лордъ Джонъ Россель изъ Ричмодъ-Парка и тотъ же часъ имѣлъ продолжительное совѣщаніе съ канцлеромъ казначейства въ его отели. Сэръ Робертъ Пиль, съ супругою, отправились сегодня по-полудни въ Виндзоръ, куда они приглашены Королевою на три дня. По городу разнесся слухъ о проедстоящей будто бы перемѣнѣ министерства, но это не справедливо, потому, что сэръ Робертъ Пиль отправился въ Виндзоръ, какъ выше сказано, по приглашенію.

— Изъ Мексики пишутъ, что тамошнее правительство отвергло мирныя условія предложенныя г-мъ Тристомъ и что непріятельскія дѣйствія начались снова 8-го Сентября. Г-нъ Тристъ отказывался отъ военныхъ издержекъ; и даже за уступку верхней Калифорніи предлагалъ отъ 15 до 20 милліоновъ доллеровъ.
(См. Соедин. Штаты.)

Швейцарія.

Бернъ, 18 *Октября*.

Сегодня, въ 10 часовъ утра, президентъ союза *Охзенбейнъ* открылъ засѣданія сейма немногими словами, объявивъ, что время дорого, и что, не тратя его въ рѣчахъ, надобно тотчасъ же приступить къ дѣлу. Потомъ, канцлеръ союза подробно доложилъ сейму о военыхъ приготовленіяхъ и другихъ непріязненныхъ дѣйствіяхъ отдѣльной лиги. Посланникъ Цюриха предложилъ, не прибѣгая къ насилію, испытать еще одно мирное средство, издать прокламацію сейма къ народонаселенію кантоновъ отдѣльной лиги и послать въ каждый изъ нихъ по два представителя союза, для вразумленія, наученія, остереженія. Противъ этого возсталъ, въ главѣ своей партіи, посланникъ Люцерна, старавшійся представить такую мѣру болѣе возмутительною, чѣмъ примирительною, и, по парламентскому обычаю, требовавшій, чтобъ предложеніе Цюриха было прежде напечатано и роздано чинамъ. Люцернскаго посланника поддерживали престарѣлый депутатъ Ури, котораго рѣчь была очень-воинственна, и, одинъ за другимъ, всѣ посланники отдѣльной лиги. Однако жь, большинство опровергло доводы меньшаго числа голосовъ, доказавъ, что этотъ вопросъ уже давно рѣшенъ и не требуетъ новыхъ разсужденій. Гларусъ, 500 лѣтній членъ союза, съ особеннымъ жаромъ возставалъ противъ незаконности отдѣльной лиги, и, въ качествѣ народа, котораго честь не запятнана ни одной каплей крови гражданъ, тѣмъ болѣе почиталъ себя въ-правѣ дѣйствовать теперь со всею рѣшительностью. Цугъ пытался представить нѣсколько жесткія слова Гларуса пристрастными, но былъ самъ уличенъ, со стороны Сентъ-Галлена, въ пристрастіи. За тѣмъ послѣдовалъ рядъ рѣчей *pro* и *contra*, о которыхъ можно сказать вообще лишь то, что съ обѣихъ сторонъ

klassy wyższe, podczas kiedy część zepsuta widzi się wymówioną i zachęconą nawet w swoich wyboczeniach. W takim stanie rzeczy, każdy zrozumie, że morderstwo Xiężny de Praslin jest wypadkiem wielkiego znaczenia politycznego i społecznego. Gmin znajduje w nim nowy dowód na poparcie złéj opinii jaką sobie utworzył o szlachcie, czyni ją odpowiedzialną za zbrodnię pojedyńczą, i tę wspólną odpowiedzialność rozciąga nawet do sfery najwyższéj.“

Anglia.

Londyn, 25 *października*.

Ministrowie przysłali nakoniec stanowi handlowemu na pomoc. W dniu bowiem dzisiejszym bank Angielski ogłosił, że wydawać będzie pożyczki na noty i wexle z procentem po ośm od sta. To postanowienie banku ogłoszone zostało za wpływem Ministrów.

— Sir Robert Peel wrócił wczoraj wieczorem do Londynu ze swego domu wiejskiego Tamworth; wkrótce po jego przyjeździe, odwiedził go Kanclerz Izby skarbowéj. Obaj znakomici mężowie bawili się rozmową aż do północy. Dzisiaj rano przybył Lord John Russel z Richemond Park, i miał natychmiast długą rozmowę z tymże Kanclerzem, w jego mieszkaniu urzędowém. Sir Robert Peel wyjechał dzisiaj po-południu z małżonką swoją do Windsoru, gdzie od Monarchini na trzy dni zaproszeni zostali. Z tego powodu, w mieście rozeszła się pogłoska o zmianie gabinetu; rzecz ta jednak ma się wcale inaczéj, gdyż Sir Robert Peel udał się tylko jak gość do Windsoru, ażeby nie odmówić zaproszeniu Królowéj.

— Donoszą z Mexyku, że rząd pomienionéj Rzeczypospolitéj odrzucił warunki pokoju podane przez P. Trist, i że kroki nieprzyjacielskie rozpoczęły się na nowo 8-go września. P. Trist odstępował Mexykanom koszta wojny, a nawet za zrzeczenie się Wyższéj Kalifornii ofiarował od 15 tu do 20-tu milionów dollarów. (Ob. Stany-Zjedn.)

Szwajcarya.

Bern, 18 *października*.

Dzisiaj, o godzinie 10-éj z rana, Prezes Związku, *Ochsenbein*, otworzył znowu posiedzenie Sejmu krótką mową, oświadczywszy w niéj, że czas jest drogi, i że nie tracąc go na słowach, należy zaraz do działania przystąpić. Następnie, Kanclerz Związku doniósł ze szczegółami Sejmowi, o wojennych przygotowaniach i innych nieprzyjacielskich krokach Oddzielnéj Ligi (Sonderbund). Poseł Kantonu Zürich wniosł, aby Sejm przed użyciem siły, doświadczył jeszcze jednego przyjacielskiego środka, to jest, aby wydał odezwę do ludności Kantonów Oddzielnéj Ligi i wysłał do każdego z nich po dwóch Reprezentantów Związku, dla upomnienia, oświecenia i ostrzeżenia. Przeciwko temu wnioskowi, powstał, na czele swego stronnictwa, Poseł Lucerny, usiłując dowieść, że środek takowy więcéj jest podburzający niż pojednawczy, i żądał, podług zwyczaju parlamentarnego, aby wniosek Kantonu Zürich był naprzód wydrukowany i rozdany członkom. Posła Lucerny poparli: zgrzybiały Reprezentant Kantonu Uri, którego mowa tchnęła duchem nader wojowniczym, i wszyscy z kolei Posłowie Oddzielnéj Ligi. Jednakże, większość obaliła dowody mniejszości, dowiodłszy, że ta kwestya dawno już jest rozwiązana i nie potrzebuje nowych rozpraw. Poseł Kantonu Glarus, od 500 lat należącego do Związku, ze szczególnym ogniem powstawał przeciwko nielegalności Oddzielnéj Ligi, i jako reprezentant ludu, który się nigdy ani jedną kroplą krwi współobywateli swoich nie zmazał, sądził, iż tém bardziéj lud ten ma prawo działać obecnie z całą sprężystością. Poseł Kantonu Zug usiłował przyostre nieco wyrażenia Posła Kantonu Glarus pomówić o stronność, ale sam owszem, przez reprezentantów St. Gallen, o tęż samą rzecz przekonany został. Poczém nastąpił szereg mów za i przeciw, o których można powiedzieć w ogólności to tylko, że obustronni mowcy usiłowali dla

старались отъискать для самыхъ враждебныхъ чувствъ самую мягкую форму. Городъ Базель, который, занимая, по географическому положенію, невыгодную середину, и здѣсь колебался туда и сюда, принялъ на себя роль посредника и предложилъ наряднть коммиссію, для переговоровъ съ присутствующими чинами отдѣльной лиги. Консерва ивный Цугъ и, отчасти, либеральный Сент-Галленъ поддерживали это предложеніе; но при отобраніи голосовъ не многіе были поданы въ его пользу. Предложеніе Люцерна получило 8 голосовъ, а предложеніе Цюриха, настаивавшаго на немедленномъ рѣшеніи, большинство 12½ голосовъ. Люцернъ (Майеръ), со всѣмъ краснорѣчіемъ, но тщетно, пытался согласить сеймъ на 24-хъ-часовую отсрочку, Сеймъ немедленно приступилъ къ выбору представителей союза (по два для каждаго изъ семи кантоновъ отдѣльной лиги): для Люцерна, важнѣйшаго мѣста, избраны *Неффъ*, изъ Сент-Галлена, и *Бруннеръ*, изъ Золотурна. Говорятъ, прокламацію завтра прочтутъ, обсудятъ, напечатаютъ и тогда, выбранные представители, ни мало не медля, отправятся съ нею въ католическіе кантоны.

— Правительственный совѣтъ повелѣлъ: 1) очереднымъ войскамъ и резерву быть каждую минуту готовыми для выполненія своихъ обязанностей; 2) всѣ способные къ оружію жители. отъ 21 года до 39 лѣтъ включительно, непринадлежащіе къ очереди или резерву, должны быть раздѣлены на 28 баталіоновъ земскаго ополченія и составить изъ среды своей соотвѣтственное число стрѣлковыхъ ротъ. Такимъ образомъ, Бернскій Кантонъ вскорѣ будетъ имѣть болѣе 50 баталіоновъ очередныхъ войскъ, резерва и милиціи, или около 50,000 человѣкъ подъ ружьемъ.

— Военныя силы Цурихскаго кантона полагаютъ въ 15,000 чел.

24 Октября.

20-го числа происходило второе засѣданіе сейма въ коемъ, по большинству 12 радикальныхъ голосовъ одобрена была прокламація къ жителямъ семи католическихъ кантоновъ отдѣльной лиги. Сегодня получено здѣсь извѣстіе о принятіи этими кантонами отправленныхъ къ нимъ сеймомъ представителей. Въ Луцернѣ ихъ приняли съ уваженіемъ, у дверей ихъ квартиръ поставлены были почетные караулы, но канторальное правительство воспретило имъ имѣть какія либо сношенія какъ съ малымъ такъ и большимъ городскими совѣтами, а равно и само не приняло отъ нихъ предложеній и сеймовой прокламаціи, утверждая, что всѣ такого рода дѣла предоставлены однажды навсегда депутату союзнаго сейма, который одинъ лишь, какъ законный представитель кантона, можетъ по нимъ дѣлать рѣшительныя постановленія. Примѣру Луцерна послѣдовали также и другіе кантоны отдѣльной лиги, такъ что мѣру примиренія, опредѣленную на первомъ засѣданіи сейма, можно считать совершенно напрасною. Въ слѣдствіе сего, сеймъ совершилъ сегодня чрезвычайное, тайное засѣданіе. Завтра ожидаютъ возвращенія отправленныхъ представителей, а чрезъ три дня, и ни какъ не долѣе 27 числа, сеймъ окончательно рѣшитъ дѣло относительно мира или междоусобной войны. Между тѣмъ здѣсь, въ Бернѣ, дѣлаютъ большія приготовленія къ немедленному начатію непріятельскихъ мѣръ. Вновь избранный начальникъ вооруженной силы 12-ти радикальныхъ кантоновъ, полковникъ Дюфуръ, прибылъ вчера въ Бернъ. Войска кантона состоятъ изъ 10 бригадъ и 5 дивизій. Охзенбейнъ остается президентомъ союзнаго военнаго совѣта. Гг. Дюфуръ, Фрей-Герозъ и Охзенбейнъ образуютъ такимъ образомъ *тріумвиратъ*, долженствующій пещись объ исполненіи военныхъ постановленіи сейма.

— Въ „Католической Газетѣ" пишутъ, что многія женщины предложили сопутствовать войскамъ, для завѣдыванія провіантомъ и смотрѣнія за ранеными.

— По письмамъ изъ Женевы, на тамошней швейцарской границѣ собираются французскія войска, изъ которыхъ уже нѣкоторые отряды вступили въ Эсъ и Вернетъ, такъ-что въ Женевѣ начинаютъ обнаруживаться опасенія. Потому-то тамошнее правительство изъ предосторожности и для защиты кантона повелѣло одной части милиціи собраться въ городѣ, а другой стать пикетами на французской границѣ. Сейчасъ получено извѣстіе, что австрійскимъ войскамъ въ Форальбергѣ предписано занять посты на швейцарской границѣ, и что брегенцское военное началь-

najnieprzyjaźniejszych uczuć, wynaleźć jak najłagodniejszą formę wysłowienia. Bazylea Miasto, które, jak pod względem jeograficznego położenia zajmuje niekorzystny środek, tak też i tutaj chwiało się między jedną a drugą stroną, i nakoniec biorąc na siebie rolę pośrednika, wniosło, aby Sejm wyznaczył Komissyą dla układów z obecnymi członkami Oddzielnéj Ligi. Konserwacyjny Zug i w części liberalny Kanton St. Gallen, popierały ten wniosek; atoli przy zbieraniu głosów nie wiele oświadczyło się za nim. Wniosek Posła Lucerny miał za sobą 8 głosów; wniosek zaś Kantonu Zürich, względem wydania odezwy i wysłania Posłów do Kantonów Oddzielnéj Ligi, otrzymał większość 12½ głosów. Nadaremnie Poseł Lucerny, P. Meyer, usiłował całą mocą wymowy, skłonić przynajmniéj zgromadzenie do 24 ro godzinnéj zwłoki. Sejm bowiem przystąpił natychmiast do wybrania reprezentantów Związku (po dwóch do każdego z siedmiu Kantonów Oddzielnéj Ligi). Do Kantonu Lucerny, jako najważniejszego miejsca, wybrani są PP. *Neff*, z St Gallen, i *Brunner*, z Soluturny. Co do odezwy — mówią, że ta już jutro będzie ułożona, odczytana na Sejmie, roztrząśniona i wydrukowana, a wówczas wybrani reprezentanci, nie zwłócząc chwili, udadzą się z nią do Katolickich Kantonów.

— Rada rządząca zaleciła: 1) aby wojska będące na kolei i odwodowe w każdéj chwili były gotowe do pełnienia swoich obowiązków; wszyscy zdolni do broni mieszkańcy, od 21—39 lat wieku włącznie, nienależący do kolei lub do wojska odwodowego, mają być rozdzieleni na 28 batalionów milicyi i utworzyć z pomiędzy siebie odpowiednią ilość rot strzeleckich. Tym sposobem, Kanton Berneński będzie wkrótce miał przeszło 50 batalionów wojsk kolejnych, odwodowych i milicyi, czyli razem około 50,000 ludzi pod bronią.

— Siły wojenne Kantonu Zürich, liczą na 15,000 ludzi.

Dnia 24 października.

Dnia 20 odbywało się drugie posiedzenie Sejmu, na którém, większością 12-stu radykalnych głosów, przyjętą została odezwa do mieszkańców siedmiu Katolickich Kantonów Oddzielnéj Ligi. Dziś otrzymano tu wiadomości o przyjęciu przez też Kantony wysłanych do nich reprezentantów od Sejmu. W Lucernie przyjęto ich z uszanowaniem, u drzwi ich pomieszkania postawiono honorowe straże, ale rząd Kantonalny wzbronił im wszelkich stosunków równie z Małą jako i Wielką Radą Miejską ani też sam nie przyjął od nich przełożeń i odezwy Sejmowéj, twierdząc, iż wszystkie tego rodzaju interessa poruczone są raz na zawsze Deputowanemu na Sejm Związkowy, który sam przeto, jako prawny Reprezentant Kantonu, może o nich ostatecznie stanowić. Przykład Lucerny naśladowały też inne Kantony Oddzielnéj Ligi, tak, że środek pojednania, uchwalony na piérwszém posiedzeniu Sejmu, można uważać całkiem za daremny. W skutek tego, Sejm złożył dzisiaj nadzwyczajne posiedzenie tajne. Jutro spodziewają się powrótu wysłanych Reprezentantów, a pojutrze, lub najdaléj d. 27, Sejm postanowi ostatecznie względem pokoju lub wojny domowéj. Tymczasem w Bernie, czynią wszelkie przygotowania do niezwłócznego rozpoczęcia kroków nieprzyjacielskich. Nowo-obrany naczelnik siły brojnéj 12-stu radykalnych Kantonów, sędziwy Półkownik *Dufour*, przybył wczoraj do Bernu. Wojska Kantonu podzielone są na 10 brygad i 5 dywizyi. *Ochsenbein* pozostaje Prezesem Związkowéj Wojennéj Rady; on, *Dufour* i *Frei-Herose*, tworzą tym sposobem *triumwirat*, mający czuwać nad wykonaniem wojennych postanowień Sejmu.

— W *Gazecie Katolickiéj* piszą, iż wiele kobiet w Kantonach Oddzielnéj Ligi oświadczyły chęć iść razem z wojskiem, w celu zawiadywania żywnością i opatrywania ranionych.

— Podług listów z Genewy, na tamecznéj granicy Szwajcarskiéj zgromadzają się wojska francuzkie, których nowe oddziały weszły już do Aix i do Vernet, w skutek czego w Genewie panuje powszechna obawa. Przez ostróżność więc i dla obrony Kantonu, rząd rozkazał jednéj części milicyi zebrać się w mieście, a drugiéj utrzymywać pikiety na granicy francuzkiéj. — Z drugiéj strony odebrano tu także wiadomość, że wojska austryackie w Voralbergu, otrzymały rozkaz wystąpić na granicę Szwajcarską, i że wojenna zwierzchność w Bregenz, posłała rozkazy do Bludenz i Feldkirch, aby znajdujące się tam baterye po-

(2)

ство послало въ Блуденцъ и Фельдкирхъ повелѣніе, — тамошнія полевыя батареи держать въ готовности, чтобы онѣ по первому приказу могли присоединиться къ назначеннымъ отрядамъ войскъ.

lowe, były w pogotowiu, do połączenia się, za piérwszym następnym rozkazem, z przeznaczonym ku temu oddziałem.

Сѣв. Амер. Соед. Штаты.

Нью-Йоркъ, 1 Октября.

Въ здѣшнихъ газетахъ сообщаютъ важное извѣстіе *о взятіи столицы Мексики* американскими войсками, подъ начальствомъ генерала Скотта. Извѣстія изъ Мексики доходятъ до 9-го Сентября. Мирныя предложенія американскаго коммисара, Г. Триста, были отринуты Мексиканскимъ правительствомъ, и 8 го Сентября начались непріязненныя дѣйствія. Г. Тристъ отказался въ своихъ предложеніяхъ отъ всякаго вознагражденія за военныя издержки, и даже обезпечилъ для Союза отъ 15 ти до 20 ти милліоновъ доллеровъ за уступку всей верхней Калифорніи; но переговоры прервались въ слѣдствіе требованій его касательно Техасской границы, ибо Мексиканцы объявили, что они не уступятъ ни шага земли на западной сторонѣ рѣки Нуэсесъ. Г. Тристъ требовалъ 45-ти дней, чтобы испросить инструкцій, но Мексиканцы согласились обождать только пять дней. На пятый день (7-го Сентября), Сантана написалъ письмо къ генералу Скотту, и обвинилъ его, подъ ничтожнымъ предлогомъ, въ нарушеніи перемирія. Генералъ Скоттъ отвѣчалъ подобными же обвиненіями. 8-го, послѣ полудня, нѣсколько сотъ человѣкъ изъ арміи Скотта были посланы для нападенія на Чапуллепро, гдѣ они нашли сильный отрядъ лучшихъ непріятельскихъ войскъ. Послѣдовала жаркая стычка, въ которой Мексиканцы, какъ обыкновенно, были разбиты. Генералъ Леонъ, командовавшій Мексиканскимъ отрядомъ, былъ раненъ въ этомъ дѣлѣ, а генералъ Бальдерисъ убитъ національною гвардіею. Американцы понесли очень малую потерю. Губернаторъ города Мексико, генералъ Геррера, издалъ прокламацію, или манифестъ, въ которомъ совѣтуетъ гражданамъ, мужчинамъ, женщинамъ и дѣтямъ, собрать каменья на крышахъ домовъ, чтобы осыпать ими Американцевъ, когда они вступятъ въ городъ.

По донесеніямъ изъ Мексики, отъ 19-го Сентября, американскія войска, совершенно овладѣли столицею. Въ предшествовавшіе бои потеря въ людяхъ была очень значительна. Американцы проложивъ себѣ путь въ столицу двумя побѣдами въ двухъ кровопролитныхъ сраженіяхъ, должны были брать съ бою каждый шагъ земли въ улицахъ. Они сами показываютъ свою потерю въ 1,000 человѣкъ, между тѣмъ какъ противники ихъ пишутъ, что Американцы лишились 4,000. Съ Мексиканской стороны былъ убитъ генералъ Браво и раненъ Сантана; говорятъ, пали также американскіе генералы — Смитъ, Пильу и Вортъ, но это требуетъ подтвержденія.

Stany-Zjednoczone Ameryki Północnéj.

Nowy-York, 1 października.

Gazety tutejsze zawierają dziś ważną wiadomość, *o zajęciu stolicy Mexyku przez wojska amerykańskie, pod Jenerałem Scott.* Wiadomości z Mexyku dochodzą do dnia 9 września. Po odrzuceniu przez rząd Mexykański propozycyj Kommissarza Amerykańskiego, P. Trist, rozpoczęły się kroki nieprzyjacielskie d. 8 września. Propozycye P. Trista zrzekały się wszelkiego wynagrodzenia za koszta wojenne, a nawet zapewniały Mexykowi, za odstąpienie Unii całéj wyższéj Kalifornii, 15 do 20 milionów dollarów; ale układy rozbiły się o jego żądania względem linii granicznéj Texasu, gdyż Mexykanie oświadczyli, że ani piędzi ziemi nie odstąpią na zachód od rz. Nueces. P. Trist żądał 45 dni czasu, dla otrzymania nowych instrukcyj; ale Mexykanie oświadczyli, że tylko na 5 dni zezwolić mogą. Dnia piątego (7 września) Santana napisał do Jenerała Scott, obwiniając go pod błahemi pozorami o zerwanie zawieszenia broni. Jenerał Scott odpowiedział podobnémże obwinieniem nawzajem. Dnia 8-go po południu, kilkaset ludzi z armii Scotta wysłano dla uderzenia na Chapullepro, gdzie zastali znaczny oddział wojska mexykańskiego. Stoczono żwawą potyczkę, w któréj Mexykanie, jak zwykle, zostali pobici. Jenerał Leon, dowodzący armią mexykańską, został raniony, a Jenerał Balderis przez gwardyą narodową zabity. Strata Amerykanów była bardzo mała. Gubernator m. Mexyku, Jenerał Herrera, wydał odezwę, w któréj zaleca mieszkańcom, mężczyznom, kobietom i dzieciom, aby znosili kamienie na dachy domów, i rzucali niemi na Amerykanów, gdyby do miasta wkroczyć mieli.

Mimo to, według ostatnich wiadomości z Mexyku, z d. 19 września, wojska amerykańskie były już całkiem panami téj stolicy; atoli strata ludzi w poprzedzających to zajęcie bitwach, miała być bardzo znaczną. Amerykanie, utorowawszy sobie dwie drogi do miasta, odniesieniem dwóch krwawych zwycięztw, każdy jeszcze krok na ulicach drogo okupywać musieli, i jak sami podają, utracić mieli 1,000 ludzi, Mexykanie zaś obliczają tę stratę na 4,000 ludzi. Ze strony Mexykanów poległ Jenerał Bravo, a sam Santana jest raniony; ze strony Amerykanów poledz mieli Jenerałowie: Smith, Pillow i Worth, ale wiadomość ta potrzebuje jeszcze potwierdzenia.

Турція.

Константинополь, 5 Октября.

Состояніе общественнаго здоровья въ здѣшней столицѣ совершенно удовлетворительно.

— На счетъ прекращенія недоразумѣній съ Греціею, еще донынѣ ничего не извѣстно; торговля отъ этого много страдаетъ.

— Празднества, по случаю обрѣзанія сыновей Султана, уже окончились.

— Доставленные сюда курдскіе начальники уже приговорены — Бердханъ-Бей къ изгнанію въ Кандію, а Махмудъ-Бей въ Силистрію.

Turcya.

Konstantynopol, 5 października.

Stan zdrowia tutejszéj stolicy jest zupełnie zaspokajający.

— Dotychczas nie jest wiadomo, jakim sposobem załatwione będą nieporozumienia z Grecyą, z powodu których wiele także cierpi nasz handel.

— Zabawy z powodu obrzezania synów Sultana już się ukończyły.

— Przyprowadzeni tu naczelnicy Kurdyjscy zostali już osądzeni. Berdhan-Bej skazany jest na wygnanie do Kandyi, a Mahmud Bej do Silistryi.

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга — Печ. позвол. 4-го Ноября 1847 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*